

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

**Leidschendam-
Voorburg**

Datum 7 april 2020
Nummer 1680
Onderwerp Raadsvoorstel Uitvoering steunmaatregelenpakket coronacrisis

Portefeuillehouder Burgemeester Tigelaar
Behandeld door AM Geel

1. Gevraagd raadsbesluit

- Een bedrag van 5 miljoen euro te onttrekken aan de algemene reserve voor de vorming van een bestemmingsreserve ter dekking van de extra maatregelen die genomen worden tijdens de coronacrisis;
- Begrotingswijziging 14 vast te stellen ter verdeling van de bestemmingsreserve over stelposten per begrotingsprogramma
- Begrotingswijziging 15 vast te stellen ten behoeve van de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)
- Het college mandaat te verlenen om binnen de doelstellingen behorend bij dit raadsbesluit en de beschikbaar gestelde middelen uitvoering te geven aan het pakket aan de landelijke en lokale noodmaatregelen en daartoe een afwegingskader vast te stellen
- Het college op te dragen de gemeenteraad maandelijks inzicht te geven in de uitvoering van deze maatregelen, de uitputting van dit budget, de compensatie voor deze maatregelen vanuit het Rijk en indien noodzakelijk nieuwe begrotingsvoorstellen voor te leggen.

2. Waarom wordt de raad dit besluit voorgelegd? (In welke context, bijv. vanwege wet- en regelgeving of nieuw initiatief en wat komt hierna nog)

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de inwoners, ondernemers en instellingen in Leidschendam-Voorburg. De Rijksoverheid heeft een aantal landelijke maatregelen aangekondigd. De gemeente heeft daarnaast in raadsbrief 1659 Steunpakket coronacrisis enkele gemeentelijke maatregelen aangekondigd.

Met dit raadsvoorstel informeert het college de raad over een verdere uitwerking van deze raadsbrief en vraagt het college de raad om budget beschikbaar te stellen voor ondersteuning van inwoners, ondernemingen en instellingen binnen onze gemeente. Ook wordt de raad gevraagd het college mandaat te verlenen om uitvoering te geven aan het landelijke en lokale pakket steunmaatregelen.

3. Aan welk doel (van de doelenboom in de begroting) draagt het voorstel bij?

- Bestuur en gemeentelijke organisatie zijn er voor de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties;
- Een economisch vitale gemeente;
- Inwoners die hulp nodig hebben, krijgen de juiste hulp op tijd.

4. Welke argumenten zijn er voor de raad om het besluit te nemen? (Inhoudelijke uitleg, voor- en nadelen, financieel gevolg en risico's)

1. Inleiding

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor het dagelijks leven van inwoners en ondernemers van Leidschendam-Voorburg (en de rest van Nederland). Maar weinig sectoren of bevolkingsgroepen zijn niet gedupeerd door de maatregelen die genomen zijn om de verspreiding van het virus zoveel mogelijk te beperken.

Ondernemers

De gedwongen sluitingen van restaurants, sportscholen maar ook verenigingen en culturele instellingen zorgen voor onzekerheid en, soms, een direct verlies van omzet en inkomen. Om aan deze zorgen tegemoet te komen heeft de Rijksoverheid verschillende maatregelen ingesteld waar zzp-ers en ondernemers gebruik van kunnen maken.

Sociaal Domein

Ook voor het sociaal domein, heeft de Rijksoverheid maatregelen met daarbijhorende compensatie aangekondigd. Het college werkt momenteel uit hoe moet worden omgegaan met organisaties die Jeugdhulp, Wmo-zorg, leerlingenvervoer, de regiotaxi-voorzieningen en re-integratie aanbieden. Hierover wordt de raad zo spoedig mogelijk geïnformeerd. De genomen maatregelen zullen waarschijnlijk voor een deel uit de reguliere begroting gedekt kunnen worden. Waar bij Jeugd- en WMO-zorg sprake is van meerkosten als gevolg van de coronacrisis zullen deze door het rijk worden gecompenseerd. Dit is opgenomen in de afspraken die de VNG heeft gemaakt met het rijk.

Sportverenigingen, culturele instellingen, welzijnsorganisaties

Op lokaal niveau worden vooral sportverenigingen, culturele instellingen en welzijnsorganisaties getroffen door de maatregelen. Sportactiviteiten zijn gestaakt, theaters en musea zijn verplicht gesloten en welzijnsorganisaties kampen met een toenemende vraag en tegelijkertijd een afnemend aantal vrijwilligers die deze organisaties veelal draaiend houden. Tegelijkertijd worden deze organisaties veelal wel geconfronteerd met vaste lasten die doorgaan, zoals de huur van panden en terreinen.

Subsidieontvangers

Jaarlijks ondersteunt de gemeente een veelheid aan organisaties en individuen met een subsidie. Door de coronacrisis kan het zijn dat de activiteit of dienst waar deze subsidie voor is verstrekt, niet kan (tijdig) kan worden uitgevoerd. De gemeente zal hier in 2020 en bij een afrekening in 2021 coulant mee om gaan. Tegelijkertijd steunt

het college een andere aanwending van subsidies waar deze andere aanwending het doel heeft om de gevolgen van de crisis voor mensen te verlichten. Als deze andere aanwending leidt tot hogere kosten, wil het college nadrukkelijk kijken naar mogelijkheden om het subsidiebedrag te verhogen.

Met de al genoemde raadsbrief 1659 heeft het college, namens de gemeente, duidelijk gemaakt op welke wijze de gemeente lokaal inwoners, ondernemers en organisaties wil ondersteunen. Deze maatregelen zijn de afgelopen weken verder uitgewerkt om een beeld te krijgen van de financiële consequenties van de eigen aangekondigde maatregelen en de maatregelen die door het Rijk zijn afgekondigd.

Voor landelijke maatregelen wordt de gemeente, daar waar zij uitvoerder is, gecompenseerd. Details of de hoogte van deze compensatie én het moment van compensatie ontbreken op dit moment nog. Vandaar dat ook programma's waarvoor mogelijk een compensatie voor volgt, vermeld zijn in dit raadsvoorstel.

Voor de lokale maatregelen moet de gemeente zelf betalen. De post Onvoorzien van € 100.000 die hiervoor in de begroting 2020 is opgenomen is bij lange na niet voldoende om de verwachte kosten te dekken. Deze post zal daarom dan ook niet aangesproken worden. Hieronder is aangegeven op welke wijze het college de extra kosten wil gaan dekken.

2. Overzicht geldende regelingen

Zowel op landelijk niveau als op lokaal niveau zijn maatregelen aangekondigd. Hier worden de belangrijkste maatregelen genoemd.

Landelijk

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO)

Dit betreft een tijdelijke voorziening voor zelfstandig ondernemers (waaronder ook zzp'ers). Zelfstandig ondernemers kunnen ondersteuning aanvragen in de vorm van een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en/of voor bedrijfskapitaal. De tijdelijke regeling is aanvullend op de overige maatregelen die worden getroffen in fiscaliteit en in de borgstellingssfeer voor ondernemers en is geënt op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). Voor het verkrijgen van deze uitkering wordt geen partnertoets of vermogenstoets uitgevoerd. De gemeente dient deze regeling uit te voeren.

Gemeenten worden volledig financieel gecompenseerd voor de uitkeringskosten en uitvoeringskosten in het kader van de overbruggingsregeling, derhalve heeft de voorgestelde begrotingswijzing Tozo geen financieel effect voor de gemeentelijke begroting.

Noodfonds Overbrugging Werkgelegenheid (NOW)

Ondernemingen kunnen bij het UWV hulp aanvragen voor de betaling van de werknemers. Hoeveel het UWV betaalt, is afhankelijk de hoogte van het omzetverlies (in %). De gemeente speelt geen rol in de uitvoering van deze regeling.

Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren (TOGS)

Deze regeling is bestemd voor ondernemers die directe schade ondervinden van maatregelen die de overheid heeft genomen om het virus in te dammen. Dit zijn onder meer ondernemers wiens zaak moet sluiten (restaurants, sportscholen) of die een grote omzetsdaling zien als gevolg van de oproep om alleen voor noodzakelijke boodschappen nog naar de winkel te gaan. De regeling betreft een eenmalige bijdrage van € 4.000. De regeling wordt uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Ook sportverenigingen, mits zij een KvK-nummer hebben, kunnen gebruik maken van deze regelingen.

Overige maatregelen

Naast bovenstaande maatregelen heeft de Rijksoverheid ook aangegeven dat gemeenten de ruimte krijgen om op een beperkt aantal bepalingen in de Participatiewet niet-wetsconform te handelen¹.

Lokale maatregelen

In de eerder aangehaalde raadsbrief 1659 zijn maatregelen genoemd die het college neemt om inwoners, ondernemers en instellingen te ondersteunen. De maatregelen zijn genomen op basis van de destijds bekende einddatum van 6 april. Inmiddels is gebleken dat de maatregelen waaronder de sluiting van restaurants, sportscholen en culturele instellingen is verlengd tot *in ieder geval* 28 april. Daarnaast zijn tot 1 juni 2020 vergunningsplichtige evenementen verboden. Mogelijk blijken in de toekomst meer maatregelen nodig. Zodra hier duidelijkheid over is, informeert het college de raad hierover.

3. Gevolgen voor de gemeentelijke organisatie

Voor zowel de landelijke als lokale maatregelen geldt dat zij veel vragen van de gemeentelijke organisatie. Extra, of andere, inzet van medewerkers is noodzakelijk. Maar ook worden extra kosten gemaakt om te zorgen dat het werk zoveel mogelijk gedaan kan worden, zonder de medewerkers in gevaar te brengen. Denk hierbij aan beschermende maatregelen in het servicecentrum en extra noodzakelijke investeringen in de IT-infrastructuur die het medewerkers mogelijk moet maken om veilig en effectief (langdurig) thuis te werken.

¹ Brief aan de Tweede Kamer Tijdelijk overbruggingskrediet zelfstandige ondernemers. Dd. 27-03-2020. Referentie 2020-0000046098.

4. Financiële consequenties

De voorgestelde maatregelen hebben financiële consequenties. In deze paragraaf worden de consequenties besproken die de landelijke maatregelen hebben op de gemeentelijke begroting en de consequenties van de lokale maatregelen op de eigen begroting.

Uitvoering overbruggingsregeling²

Het kabinet heeft op 17 maart 2020 een noodpakket banen en economie aangekondigd vanwege de grote economische gevolgen van de coronacrisis voor zelfstandig ondernemers. Onderdeel van dit noodpakket is de zogenaamde tijdelijks overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers.

Gemeenten ontvangen de benodigde middelen via een nieuwe specifieke uitkering. Om direct aan de slag te kunnen gaan ontvangen gemeenten, vooruitlopend op publicatie en inwerkingtreding van de regeling, een voorschot van om de benodigde uitgaven te kunnen doen. Hiertoe is inmiddels een bedrag van € 1.007.666 ontvangen. Het kabinet monitort het aantal aanvragen. Op basis hiervan en van de signalen van gemeenten beziet het Rijk in welke mate verdere bevoorschotting noodzakelijk is.

De regeling heeft betrekking op de periode van 1 maart 2020 tot 1 juni 2020. Op basis van het huidige aantal aanvragen wordt het beroep op aanvullende uitkering voor levensonderhoud geschat op 3 miljoen euro per maand en het beroep op lening voor bedrijfskapitaal op 2 miljoen euro voor 3 maanden. Gemeenten zullen, achteraf, na afloop van het uitvoeringsjaar, op de gebruikelijke wijze (via het systeem van Single Information Single Audit) verantwoording afleggen aan het Rijk over de daadwerkelijke uitkeringskosten. Voor de vergoeding van de uitvoeringskosten geldt een vast bedrag per besluit op een aanvraag.

De uitbetalingen via de deze overbruggingsregeling zijn tot 1 juni 2020 begroot op 11 miljoen euro, waarvan:

- 9 miljoen euro als aanvullende uitkering voor levensonderhoud
- 2 miljoen euro als lening op bedrijfskapitaal

Overige landelijke maatregelen

In de kamerbrief van 27 maart 2020 staan naast de bovenvermelde overbruggingsregeling meer landelijke maatregelen genoemd waarbij de gemeente een rol als uitvoerder heeft, waaronder compensatie eigen bijdragen kinderopvang, die door de gemeenten moeten worden uitgevoerd.

Tevens heeft het Rijk inmiddels aangekondigd om o.a. de meerkosten te compenseren voor zorgleveranciers binnen het Sociaal Domein.

² Idem.

Het college bereidt een voorstel voor om de raad nader te informeren over de ondersteuning van de aanbieders in het sociaal domein. Het college is daarbij in afwachting van de nadere uitwerking door het Rijk van de afspraken die zij met de VNG heeft gemaakt over de continuïteit van de financiering van Jeugd en WMO.

Bestemmingsreserve coronacrisis

Van veel inwoners en aan de gemeente gelieerde partijen komen momenteel verzoeken tot steun. Daar waar het college van mening is dat dit vraagt om directe maatregelen heeft het college mandaat nodig om dit ook snel tot uitvoering te kunnen brengen. Om adequaat te kunnen handelen is het bovendien nodig om te kunnen beschikken over voldoende budget.

Op basis van een quickscan van betrokken programma's en verwachte steunaanvragen, verwacht het college een budget van € 5.000.000 nodig te hebben (zie bijlage 1). Daarom stelt het college de raad voor om nu € 5.000.000 beschikbaar te stellen uit de algemene reserve vrij besteedbaar voor het vormen van een bestemmingsreserve Coronacrisis. Omdat de genomen maatregelen en uitgaven neerslaan op verschillende programma's en taken is bewust gekozen om dit via een bestemmingsreserve te dekken i.p.v. rechtevreeks uit de algemene reserve. In de jaarrekening 2020 worden alleen de gerealiseerde uitgaven ten laste van de bestemmingsreserve gebracht. De stand van de reserve geef daarmee aan hoeveel er in totaal over alle programma's aan lokale maatregelen voor corona is onttrokken. Mocht de bestemmingsreserve daarna niet langer noodzakelijk blijken, dan kan de raad besluiten deze weer op te heffen.

De bestemmingsreserve wordt via bijgevoegde begrotingswijziging verdeeld door per programma een stelpost op te nemen. Wanneer college besluit een noodmaatregel uit te voeren die financiële gevolgen heeft, wordt het benodigde bedrag overgeboekt van de stelpost naar het betreffende budget op het taakveld. Middels de 2de tussentijdse rapportage wordt de raad geïnformeerd over de inzet op deze budgetten. De uitgaven in het kader van de bestrijding van de coronacrisis kunnen deze stelpost(en) niet overstijgen.

De voorgestelde verdeling van de bestemmingsreserve is als volgt:

Nummer	Programma	Stelpost
1	Bestuur en Ondersteuning	€ 750.000
10	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	€ 500.000
1	Veiligheid	€ 100.000
2	Verkeer en vervoer	€ 100.000
3	Economie	€ 300.000
4	Onderwijs	€ 300.000
5	Sport Cultuur en recreatie	€ 1.200.000

6	Sociaal domein	€ 1.250.000
7	Volksgezondheid en milieu	€ 500.000
	Totaal	€ 5.000.000

Voor een onderliggende onderbouwing van de bedragen, wordt verwezen naar bijlage 1 bij dit raadsvoorstel.

De huidige maatregelen zijn afgekondigd tot en met 28 april 2020 (dan wel 1 juni 2020 voor evenementen). De gevolgen van de crisis zullen echter na deze data nog lang voelbaar zijn voor de inwoners, ondernemers en organisaties. Het college heeft dan ook besloten om voor de genomen maatregelen te rekenen met een uitvoeringsperiode van zes maanden.

Dit biedt het college ruimte om een steunpakket met interventies uit te voeren dat gericht is op drie doelstellingen zoals ook zijn genoemd in raadsbrief 1659:

- 1) Sociale infrastructuur beschermen: organisaties met een publieke taak (sport, cultuur, zorg en welzijn) zoveel mogelijk overeind houden.
- 2) Economische schade beperken: banen en bedrijven in onze gemeente zoveel mogelijk behouden.
- 3) Zelfredzaamheid inwoners ondersteunen: beperkingen in het geven/ontvangen van onderwijs en zorg zoveel mogelijk ondervangen.

Met de gevraagde middelen wordt het college in staat gesteld om de verschillende voorgestelde noodmaatregelen³ direct uit te voeren, zoals bijvoorbeeld het kwijtschelden van lokale belastingen en opschorten (en mogelijk kwijtschelden) van huurbaten van gemeentelijk vastgoed voor kwetsbare doelgroepen. Tevens is rekening gehouden met extra kosten voor de eigen organisatie, zoals het nemen van beschermende maatregelen, faciliteren van thuis werken en het inzetten van extra capaciteit.

5. Afwegingskader

Gezien de bijzondere situatie, moet soms snel beslist worden over steunverzoeken. Centrale richtlijn voor elke beoordeling van een steunverzoek in het kader van de coronacrisis is de zgn. hart-wet-euro balans. Dit betekent dat waar mogelijk de gemeente de regels soepeler interpreteert om de belasting voor inwoners en organisaties te verminderen.

Daarnaast wil het college een zware procedure met bijbehorende administratieve lasten (voor gemeente en aanvrager) die veelal horen bij verzoeken om financiële steun voorkomen. Tegelijkertijd blijft rechtmatigheid van de uitgaven van groot belang en vindt het college het van belang dat ook het gelijkheidsbeginsel zoveel mogelijk gehandhaafd wordt.

³ Zie Raadsbrief 1659 Steunpakket coronacrisis

Om dit zoveel mogelijk te waarborgen, stelt het college een kort afwegingskader op waarlangs alle aanvragen voor gemeentelijke ondersteuning worden gelegd. Omdat de aard van de verzoeken en de reikwijdte hiervan op dit moment nog niet goed ingeschat kan worden, beperkt het college zich hier met onderstaande brede kaders (A t/m E). Naarmate meer verzoeken binnenkomen en specifieke vraagstukken zich voordoen, worden zo nodig beleidsregels opgesteld om zo, ook voor de toekomst, gelijke behandeling van gelijke gevallen te waarborgen.

- A. Bestaan landelijke steunmaatregelen (zowel ad hoc, als permanente maatregelen) die tegemoet komen aan het verzoek van de aanvrager?

Landelijke steunmaatregelen die betaald worden door de Rijksoverheid hebben de voorkeur boven lokale steunmaatregelen waar de gemeente voor moet betalen.

- B. Heeft de aanvraag een directe relatie met de huidige coronacrisis?

Dit kan aangetoond worden door bijv. teruggang van inkomsten (voor bijv. een sportkantine).

- C. Betreft het verzoek de uitvoering van een wettelijke gemeentelijke taak?

Zo nee, nagaan of het verzoek een maatregel betreft die is genoemd in de raadsbrief 1659.

- D. Heeft de aanvraag betrekking op de drieledige doelstelling (sociale infrastructuur beschermen, economische schade beperken, zelfredzaamheid inwoners ondersteunen) die het college heeft uitgesproken in raadsbrief 1659?

Komt de aanvraag van een lokale culturele instelling? Of betreft het een initiatief om mensen die nu niet mee kunnen doen aan de maatschappij (vanwege reisbeperkingen/ noodzaak om binnen te blijven), te ondersteunen?

- E. Leidt afwijzing van het steunverzoek tot directe liquiditeits- of bestaansproblemen voor de organisatie?

Komt de licentie bij een overkoepelende sportvereniging in gevaar zonder steun vanuit de gemeente? Krijgt de culturele instelling zonder steun vanuit de gemeente de eigen begroting niet rond en moet het de deuren sluiten?

6. Rol van de raad

De raad stelt de kaders vast en heeft het budgetrecht. Het is op dit moment echter niet mogelijk om de raad vooraf te voorzien van een inhoudelijk gedetailleerd voorstel met het daartoe benodigde extra budget. In de huidige onzekere situatie is het van belang dat de gemeente snel kan handelen. Dit maakt informatieverstrekking tijdens het proces en de verantwoording van het college richting de raad achteraf extra belangrijk.

Informatieverstrekking & verantwoording

Het college stelt voor de raad maandelijks te informeren over de voortgang van de genomen maatregelen en eventueel nieuw genomen maatregelen. Onderdeel hiervan

zijn onder meer kengetallen qua bijvoorbeeld hoeveelheid aanvragen voor een bepaalde maatregel, de uitgekeerde bedragen per stelpost en anderszins verleende ondersteuning.

Daarnaast vindt verantwoording over de besteding van het beschikbaar gestelde budget plaats via de tussentijdse rapportages en in de jaarrekening/ jaarverslag.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

A. van Mazijk
secretaris

K. Tigelaar
burgemeester

Bijlage 1: Uitwerking bestemmingsreserve coronacrisis